

Skapa en bra lyssningsmiljö

Lär dig mer:

[Boverkets byggregler \(BBR\)](#)

[Svensk standard SS 25268:2007](#)

[Arbetsmiljölagen \(AML\)](#)

[Skollagen](#)

[Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011, \(Lgr 11\)](#)

[Diskrimineringslagen \(Lag \(2014:958\)\)](#)

En välfungerande lyssningsmiljö, förutsätter en bra ljud- och ljusmiljö.



"We shape our buildings, and afterwards our buildings shape us"

(Winston Churchill)

Alla barn och elever påverkas av den ljudmiljö de befinner sig i. För en del barn/elever är en fungerande ljudmiljö närmast avgörande för att lyckas i sin lärandeutveckling.

EN GOD LJUD- och ljusmiljö är grunden för allas möjlighet att höra lätt och rätt, att vara en del av sammanhanget utifrån sina unika förutsättningar. Numera gäller Boverkets ljudklass C (Boverkets byggregler, BBR) som minimikrav för lokaler i skolor, förskolor och fritidshem. Ljudklass C kan jämföras med att befinna sig i ett kontorslandskap där alla samtal hörs på samma gång. För en del barn och elever, exempelvis med hörselnedsättning, blir detta en otillräcklig ljudmiljö. Rekommendationen är istället ljudklass B eller A.

EN DEL KLASSRUM når emellertid enbart upp till ljudklass D eller sämre (70-80dB). En sådan ljudmiljö motsvaras ljudmässigt av ett trafikerat vägkors eller ljudsituationen i en del verkstads- miljöer. I sådan ljudmiljö blir det för många elever bekymmersamt att uppleva rättvisa lärandeförutsättningar och god trivsel.

I lokaler med bristande ljud- och ljusmiljö som ämnar till verbal kommunikation, är det viktigt att ha en medvetenhet om att rummets individer rättar sig efter rådande förhållanden.

VI – LÄRARE som barn och elev - anpassar oss till rummets akustik och höjer om det behövs rösten för att göra oss hörda.

Ju högre ljudnivå runt omkring oss, ju högre är vi tvungna att tala. Ju högre vi talar, ju högre blir ljudnivån. Det uppstår således en negativ ljudspiral. Det vill säga en negativt accelererande ljudspiral som riskerar att begränsa möjligheten till delaktighet och lärande.

Ljudspiralen skulle dock även kunna gå åt andra hållet. I en god och samtalsvänlig ljudmiljö (ljudklass B till A), behöver vi mindre röststyrka. Vi kan tala lågmält, och ändå bli hörda. Rummet erbjuder då förutsättningar för en positiv ljudspiral som skapar möjligheter istället för begränsningar.

! Akustik- åtgärder

- Maximera absorptionen vid lyssningsytor.
- Använd hårda reflekterande och diffuserande material vid talarytor.
- Undvik parallella hårda ytor. Finns en glasyta eller betongvägg på en sida, behövs absorberer eller diffusering (exempelvis bokhyllor eller liknande) på den parallella sidan.
- Använd tysta möbler.

! Förhållningsätt

- Stäng fönster och dörrar under lektion/aktivitet.
- Tänd belysningen och använd dagsljuset från fönstren i rummet.
- Tänk över placeringen i rummet, utifrån rummets förutsättningar och gruppens och individens behov. Barn/elever med olika arbetsuppgifter ska inte störa varandra. Placera effektiva absorberande skärmar som delar rummet i mindre delar. Dela in i mindre grupper, fundera över hur förflyttningar mellan aktiviteter kan göras med färre barn/elever åt gången.
- Arbeta medvetet med rösten och rörelsen i rummet. Börja inte prata förrän allas uppmärksamhet är riktad.
- Tala tydligt.
- Upprepa svar och frågor.
- Summera återkommande. Gör det möjligt för eleven att avläsa visuellt.
- Använd visuellt stöd (kroppsspråk, mimik, bilder, rekvisita, symboler, gester, ögonkontakt).
- Visa vem som ska prata, gör elev och elevgrupp uppmärksam på vem som talar eller vad som händer i rummet, när det sker ett fokusbyte.
- Skriv namn, termer, datum och viktig information på tavlan.
- Använd eventuell hörselteknisk kommunikationsutrustning kontinuerligt. Skapa en rutin för laddning och underhåll av tekniken. Gör alla medvetna om syftet med tekniken.

Arbetsbord ska vara akustikbehandlade med skrapljudsreducerad arbetsyta. Stolar ska inte låta när man flyttar på dem. Montera självhäftande tätningsslist på lådkanter, under bänkklock, på dörrar och skåpsdörrar. Byt ut hårda leksaker mot mjuka, byt ut hårda lådor mot exempelvis korgmaterial osv.